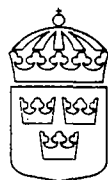

Utbildningsutskottets betänkande

1989/90:UbU8

Tilläggsbudget I till statsbudgeten för
budgetåret 1989/90

1989/90
UbU8

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1989/90:25 bilaga 7 (utbildningsdepartementet) under avsnittet C. Vuxenutbildning, punkt C 5. Undervisning för invandrare i svenska språket m.m. resp. under avsnittet D. Högskola och forskning, punkt D 10. Utbildning för undervisningsyrken jämte motion.

Propositionen

Regeringen har

under punkt C 5 (s. 38—39) föreslagit att riksdagen tar del av vad regeringen beslutat i fråga om statsbidrag till kommunerna för genomförd svenskundervisning utöver deras skyldighet,

under punkt D 10 (s. 39—40) föreslagit att riksdagen till Utbildning för undervisningsyrken på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 9 300 000 kr.

Motionen

1989/90:Ub1 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regeringskansliets översyn av nuvarande svenskundervisning för invandrare,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en kommuns rätt till statsbidrag för svenskundervisning för invandrare — som kommit till Sverige före 1987 — utöver sin skyldighet enligt lagen (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare.

Undervisning för invandrare i svenska språket

I propositionen anmäls att regeringen har utsträckt kommunernas rätt till statsbidrag för grund-sfi. Statsbidrag utgår därmed även för flyktingar som anlänt till Sverige efter den 1 januari 1987 men inte hunnit få sin grundläggande svenskundervisning inom hittills gällande tidsram för kommunens skyldighet, dvs. under invandringsåret eller det därpå följande året. Anledningen är att många flyktingar vistas länge i flyktingförläggning innan de kan placeras i kommunerna. Kommun som — utöver sin skyldighet — ger dem grund-sfi senare än året efter invandringsåret får genom regeringens beslut statsbidrag även för den undervisningen. I propositionen meddelas också att det inom regeringskansliet har påbörjats ett arbete med en översyn av den nuvarande svenskundervisningen för invandrare, och att det i det sammanhanget bl.a. kommer att prövas hur kommunernas skyldighet att anordna svenskundervisning skall utformas i ett framtida system.

I motion 1989/90:Ub1 (fp) välkomnas regeringens beslut om utsträckt tid för statsbidrag till grund-sfi. Motionärerna anser att svenskundervisningen i flyktingförläggningarna också bör omfattas av regeringskansliets översyn (yrkande 1). Vidare har motionärerna inhämtat att det finns flyktingar som kommit till Sverige redan före den 1 januari 1987 och först nyligen eller ännu inte har fått sin kommunplacering. Även för dessa flyktingars svenskundervisning bör kommunerna få statsbidrag enligt motionärerna (yrkande 2).

Utskottet vill med anledning av propositionen och motionen anföra följande.

Bestämmelserna om statsbidrag för grund-sfi har vid flera tillfällen ändrats för att bättre motsvara de verkliga behoven. Den förändring som redovisas i propositionen är ett uttryck för denna strävan. Viktigt är att flyktingar och invandrare som kommer till Sverige får en god undervisning i svenska på ett tidigt stadium av sin vistelse här. Både undervisningens organisation och former, statsbidragsreglerna och bestämmelserna om kommunernas skyldigheter bör anpassas för att främja detta mål. Bl.a. den granskning som riksrevisionsverket (RRV) på regeringens uppdrag har gjort av systemet med svenskundervisning för vuxna invandrare visar att det finns behov av förbättringar i olika avseenden. Den översyn som enligt propositionen nu pågår inom regeringskansliet är därför angelägen.

Enligt vad utskottet erfarit omfattar regeringskansliets pågående översyn av svenskundervisningen för invandrare även den s.k. förläggningssvenskan. Motion 1989/90:Ub1 yrkande 1 är således tillgodosett, varför det bör avslås av riksdagen.

Särskilda bestämmelser gäller för grund-sfi för invandrare som kommit hit resp. börjat arbeta här före den 1 januari 1985. För dessa har kommunerna skyldighet att anordna sfi och rätt att få statsbidrag enligt särskilda regler fram t.o.m. den 30 juni 1991. Skolöverstyrelsen (SÖ) har i sin anslagsframställning för budgetåret 1990/91 (s. C 5:10) föresla-

git att denna tidsgräns skall sträckas ut med ytterligare sex år. Den grupp som motionen handlar om är sådana flyktingar som kommit till Sverige något av åren 1985 eller 1986. Hur många personer det gäller och hur de är fördelade på kommuner finns inte redovisat. SÖ bedömde i sin anslagsframställning för 1989/90 (s. C 5:11) att det rör sig om ett litet antal, och förutsatte att kommunerna — trots att statsbidrag inte utgår — ändå erbjuder undervisning i någon lämplig grupp. Utskottet utgår från att regeringen vidtar ytterligare förändringar av statsbidragsbestämmelserna om det skulle visa sig nödvändigt för att kommunerna skall kunna ge grund-sfi till sådana flyktingar som kommit hit under 1985 eller 1986 men på grund av lång tids vistelse i flyktingförläggning inte hunnit få sådan undervisning. Motion 1989/90:Ub1 yrkande 2 avstyrks därmed.

Med hänvisning till det nu anförda föreslår utskottet att riksdagen utan erinran lägger propositionen i denna del till handlingarna.

Utbildning för undervisningsyrken

Regeringen har under punkt D 10 föreslagit att riksdagen till Utbildning för undervisningsyrken på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 9 300 000 kr. Beloppet avser den skolförlagda delen av grundskollärlinjen, för vilken medel endast delvis beräknats i budgetpropositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *svenskundervisning i flyktingförläggningar*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub1 yrkande 1,
2. beträffande *statsbidrag till kommunerna för genomförd svenskundervisning utöver deras skyldighet*
att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Ub1 yrkande 2
lägger proposition 1989/90:25 utan erinran till handlingarna,
res. (m, fp, c, mp)
3. beträffande *anslagsbeloppet under Utbildning för undervisningsyrken*
att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:25 till *Utbildning för undervisningsyrken* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 9 300 000 kr.

Stockholm den 30 november 1989

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Marianne Andersson (c), Ewa Hedkvist Petersen (s), Ingegerd Wärnersson (s), Ulf Melin (m), Margitta Edgren (fp), Ylva Johansson (vpk) och Claes Roxbergh (mp). 1989/90:UbU8.

Reservation

Statsbidrag till kommunerna för genomförd svenskundervisning utöver deras skyldighet (mom. 2)

Larz Johansson (c), Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Marianne Andersson (c), Ulf Melin (m), Margitta Edgren (fp) och Claes Roxbergh (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Särskilda bestämmelser" och på s. 3 slutar med "till handlingarna" bort ha följande lydelse:

Regeringens beslut om vidgad tidsgräns för svenskundervisning, grund-sfi, med statsbidrag bör omfatta även de flyktingar som kommit till Sverige åren 1985 och 1986. Detta bör riksdagen, med bifall till motion 1989/90:Ub1 yrkande 2 (fp), som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *statsbidrag till kommunerna för genomförd svenskundervisning utöver deras skyldighet*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub1 yrkande 2 och med anledning av proposition 1989/90:25 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,